

Koncepcia štátnej podpory vzdelávania mladých lídrov pre oblasť práce s deťmi a mládežou na roky 2007 - 2013

Koncepcia vzdelávania mladých lídrov pre oblasť práce s deťmi a mládežou na roky 2007 – 2013 (ďalej len „koncepcia“) rieši vzdelávanie mladých ľudí smerom k rozvoju líderských zručností a podporu vzdelávania mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou. Vychádza pritom zo štyroch predpokladov:

- rozvoj občianskej spoločnosti a konkurencieschopnej ekonomiky si vyžaduje vzdelávanie schopných a efektívnych mladých lídrov, ktorých konanie je motivované etickými a prosociálnymi postojmi,
- v dokumentoch Slovenskej republiky, Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a Rady Európy venujúcich sa politike štátu vo vzťahu k mládeži patrí medzi priority výchova k aktívnemu občianstvu a participácii mladých ľudí,
- v súvislosti s cieľom pomáhať deťom a mládeži rozvíjať ľudský a osobnostný potenciál v prospech miestnych komunít, rodiny a celej spoločnosti, existuje na Slovensku potreba vzdelávania pracovníkov s deťmi a mládežou a mládežníckych lídrov,
- líderské zručnosti je možné získavať prostredníctvom vzdelávania a tréningu. Tento predpoklad dáva možnosť vzdelávať a trénovať mladých ľudí smerom k rozvoju líderských zručností a motivácie na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému, formálneho aj neformálneho.

Medzi základné pojmy koncepcie patria mladý líder, mládežnícky líder a pracovník s deťmi a mládežou. Najvšeobecnejším pojmom je mladý líder. Mládežnícky líder tvorí jednu z kategórií mladých lídrov, ktorí sú aktívni v práci s deťmi a mládežou. Akýkoľvek rozvoj práce s deťmi a mládežou nie je možný bez podpory vzdelávania pracovníkov s deťmi a mládežou.

Líderstvo je téma, ktorej sa vo vzdelávacom systéme na Slovensku venuje málo pozornosti a rozvíja sa najmä v prostredí ekonomiky a tretieho sektoru. Ponímanie tohto pojmu sa v posledných desaťročiach zmenilo od tradičného ponímania lídra ako suverénneho vedúceho smerom k lídrovi, ktorého hlavnou motiváciou je služba skupine a komunite a ktorý je vnímavý na potreby vedených a spoločenstva, ktoré vedie.

Rozvoj líderstva musí sledovať súčasne dve línie: vytvárať mladým ľuďom priestor pre uplatnenie vodcovstva a súčasne posilňovať ich líderské zručnosti vzdelávaním a tréningom.

Definícia pojmov

Mladý líder

Pre účely koncepcie je mladý líder definovaný ako aktívny mladý človek, ktorý analyzuje informácie a prostredie, vyjadruje názor, svojím správaním motivuje iných k spúšťaniu a rozvoju procesov a projektov a je nositeľom vízie. Vyznačuje sa prosociálnou orientáciou, ochotou prevziať zodpovednosť a rozvinutím kľúčových kompetencií. Túto definíciu je dôležité vnímať nie ako východisko, ale ako cieľový stav, ku ktorému je nasmerovaný proces vzdelávania.

Mládežnícky líder

Pre účely koncepcie je mládežníckym lídrom mladý líder, ktorý má zodpovednosť v mládežníckej organizácii, sieti, inej mládežníckej štruktúre alebo neformálnej skupine, najmä na dobrovoľníckej báze, predovšetkým pri sprevádzaní detí a mládeže a príprave a realizácii aktivít pre detí a mládež. Veková hranica sa pre účely koncepcie stanovuje na 30 rokov. Minimálny vek mládežníckeho lídra nie je stanovený, lídri do 18 roku veku vykonávajú svoju činnosť pod dohľadom pracovníka s deťmi a mládežou.

Pracovník s deťmi a mládežou

Pre účely koncepcie je pracovníkom s deťmi a mládežou osoba, ktorá profesionálne alebo dobrovoľne zodpovedá za sprevádzanie v práci s mládežou, má nevyhnutnú kvalifikáciu, získala vedomosti o práci s mládežou tréningom a účasťou na práci s mládežou. Vytvára podmienky a aktivity pre prácu s deťmi a mládežou a zapája mladých ľudí do práce s mládežou. Za vhodnú kvalifikáciu je považované najmä pedagogické vzdelanie, vzdelanie v oblasti práce s mládežou alebo v oblasti sociálnej práce. Minimálny vek pracovníka s deťmi a mládežou je 18 rokov.

Východisková situácia

Spracovanie koncepcie je napĺňaním úlohy 5.1 Akčného plánu politiky mládeže na rok 2006, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 229/2006 zo dňa 15. marca 2006.

Koncepcia odráža nasledujúce priority Milénia – národného programu výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov:

- uskutočňovať akreditáciu rôznorodých programov, kurzov pre vedúcich a školiteľov pre prácu s deťmi a mládežou vo voľnom čase,
- zaviesť funkciu vysokoškolsky vzdelaného pedagóga voľného času, vysokoškolsky vzdelaného odborníka pre prácu s mládežou ako koordinátora voľnočasových aktivít; rozšíriť právomoci vedúcich vychovávateľov v domovoch mládeže,
- vytvoriť, kodifikovať minimálne štandardy pre odborníkov pre prácu s deťmi a mládežou.

Koncepcia odzrkadľuje dokumenty EÚ, ktoré definujú dobrovoľníctvo a participáciu ako priority v oblasti politiky mládeže a zvyrazňujú dôležitosť neformálneho vzdelávania:

- Biela kniha Európskej komisie o politike mládeže „Nový stimul pre európsku mládež“, 2001,
- Rezolúcia Rady EÚ o spoločných cieľoch pre participáciu a informovanosť mladých ľudí, november 2003,
- Rezolúcia Rady EÚ o spoločných cieľoch v oblasti mládežníckych dobrovoľníckych aktivít, november 2004,
- Rezolúcia Rady EÚ o riešení problémov mladých ľudí v Európe – implementácia Európskeho paktu mládeže a presadzovanie aktívneho občianstva, november 2005,
- Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady týkajúce sa kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie, máj 2006.

V súčasnosti na Slovensku neexistuje systematická podpora vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou. V rámci neformálneho vzdelávania pracujú s deťmi a mládežou okrem centier voľného času, školských stredísk záujmovej činnosti a škôl aj občianske združenia detí a mládeže (tzv. detské a mládežnícke organizácie), cirkvi a náboženské spoločnosti, neziskové organizácie pracujúce s deťmi a mládežou, iné inštitúcie, združenia, fyzické a právnické osoby. Tieto subjekty vytvárajú pozitívne výchovné prostredie, vzdelávajú mladých ľudí k aktívnemu občianstvu a zapájajú ich do činností pre rovesníkov a riadenia organizácie, čím prispievajú k rozvoju ich osobností a kľúčových zručností, ktoré sú použiteľné nielen v práci s ľuďmi ale aj v manažérskych pozíciách a vo vlastnej rodine. Podpora dobrovoľníckych aktivít a umožnenie mladým ľuďom participovať na plánovaní a realizácii aktivít je prospešná aj pre činnosť školských zariadení.

Aj keď na Slovensku existovala práca s mládežou aj pred rokom 1989, jednotná pionierska organizácia a Socialistický zväz mládeže (ďalej len „SZM“) neumožňovali reálne rozvíjať participáciu mladých ľudí. Existoval systém skupinových vedúcich a ich vedenia, existoval aj študijný odbor, ktorý pripravoval vedúcich pracovníkov SZM. Rok 1989 priniesol nové výzvy v práci s mládežou, v rámci ktorej dôležitú úlohu prevzala občianska spoločnosť. Výchove a vzdelávaniu mladých ľudí sa začali venovať aj mládežnícki pracovníci bez pedagogického vzdelania najmä na dobrovoľníckej báze.

Rozvoju dobrovoľníctva na Slovensku za posledných pätnásť rokov do značnej miery pomohla podpora občianskej spoločnosti zahraničnými nadáciami a tradícia, ktorá v obmedzenej podobe fungovala aj počas obdobia komunistickej diktatúry, najmä v prostredí podzemnej cirkvi a občianskeho disentu.

Legislatíva

Postavenie pracovníka s deťmi a mládežou je v legislatíve upravené len vo vzťahu k zamestnancom školských zariadení vo vyhláske Ministerstva školstva SR 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v znení neskorších predpisov, podľa ktorej musia mať zamestnanci centier voľného času a školských stredísk záujmovej činnosti stredoškolské alebo vysokoškolské vzdelanie pedagogického smeru, čo platí aj pre externých zamestnancov. Pracovníci s mládežou, ktorí absolvovali kurzy v rámci neformálneho vzdelávania a ďalšieho vzdelávania môžu pôsobiť v občianskych združeniach a neziskových organizáciách.

V legislatíve chýba pojem pracovník s deťmi a mládežou, ktorý by svojou šírkou zodpovedal podmienkam práce s deťmi a mládežou s ohľadom na moderné formy práce s deťmi a mládežou na lokálnej úrovni (napr. otvorené kluby, nízkoprahové zariadenia, terénna práca, mládežnícke centrá, medzinárodné výmeny mládeže). Vyvstáva požiadavka opätovného posúdenia požiadaviek na pedagogických zamestnancov v centrách voľného času, ktorá by umožnila väčšiu flexibilitu pre riaditeľov týchto zariadení pri prijímaní zamestnancov.

V legislatíve chýba definícia mládežníckych lídrov aj definícia dobrovoľníka, dobrovoľníckej práce, dobrovoľníckej služby a dobrovoľníckej činnosti, čo na jednej strane ponecháva dostatočnú voľnosť tretiemu sektoru, ale spôsobuje aj niektoré praktické problémy.

Vzdelávanie mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou

Na vzdelávanie pracovníkov s deťmi a mládežou je v súčasnosti možné použiť dotáciu Ministerstva školstva SR (ďalej len „MŠ SR“). Podľa podmienok finančnej podpory práce s deťmi a mládežou do roku 2007 (č. CD2006-6814/15241-1:23) je pracovník s mládežou definovaný ako „každá fyzická osoba zodpovedná za nejaký druh práce s deťmi a mládežou alebo zabezpečujúca práce súvisiace s činnosťou žiadateľa“. Podľa týchto podmienok je vzdelávanie dobrovoľných a profesionálnych pracovníkov s deťmi a mládežou definované ako „zvyšovanie odbornosti dobrovoľných a profesionálnych pracovníkov s deťmi a mládežou pôsobiacich v občianskych združeniach a neziskových organizáciách detí a mládeže a pod.“

Vzdelávanie pedagogických zamestnancov centier voľného času prebieha formou vysokoškolského vzdelávania a je dopĺňované podľa zákona č. 386/1997 z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. (ďalej len „zákon o ďalšom vzdelávaní“) prostredníctvom metodicko-pedagogických centier, prípadne regionálnych centier mládeže, ktoré sú špecializovanými pracoviskami krajských centier voľného času v Košiciach, Banskej Bystrici a Trenčíne.

Nie je stanovená povinnosť vzdelávania pracovníkov s deťmi a mládežou v detských a mládežníckych organizáciách a neziskových organizáciách pracujúcich s deťmi a mládežou.

V prípade organizácie letných táborov s dotáciou zo štátneho rozpočtu je žiadateľ povinný zabezpečiť, aby vedúci tábora mal pedagogické vzdelanie alebo absolvoval vzdelávanie pre vedúcich táborov.

Vzdelávanie mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou v rámci občianskych združení prebieha najmä prostredníctvom vzdelávacích aktivít, ktoré si realizujú samotné organizácie na základe vlastných potrieb. Len niektoré z týchto programov sú akreditované, keďže sa akreditácia nevyžaduje. V rámci súčasného systému akreditácie podľa zákona o ďalšom vzdelávaní neexistujú prakticky žiadne rozdiely medzi akreditovaným a neakreditovaným vzdelávacím programom v oblasti práce s deťmi a mládežou z pohľadu uplatniteľnosti jeho absolventov v práci s deťmi a mládežou. K 16. júnu 2006 bolo akreditovaných len 10 vzdelávacích aktivít týkajúcich sa práce s deťmi a mládežou v rozsahu 16 až 144 hodín.

Aj keď s ohľadom na budovanie občianskej spoločnosti a princíp dobrovoľníctva nie je nevyhnutné, aby práca s deťmi a mládežou podliehala akreditácii, rozšírenie akreditácie vzdelávacích programov a určenie minimálnych štandardov pre pracovníkov s deťmi a mládežou by mohli umožniť za stanovených podmienok v istej miere uznávať neformálne vzdelávanie v tejto oblasti ako kompatibilné s pedagogickým vzdelaním.

Cieľová skupina

Cieľovú skupinu koncepcie tvoria:

1. mladí ľudia do veku 26 rokov,
2. mladí lídri,
3. mládežnícki lídri a pracovníci s deťmi a mládežou,
4. školitelia mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou, tréneri, supervízori, mentori, tútori, pracovníci s deťmi a mládežou zodpovední za mládežníckych lídrov (tzv. animátori animátorov), učitelia, samosprávy a pod.,
5. vzdelávacie inštitúcie, základné školy, stredné školy, vysoké školy, detské a mládežnícke organizácie, centrá voľného času, školské strediská záujmovej činnosti, regionálne centrá mládeže, metodicko-pedagogické centrá, Iuventa, cirkevné zariadenia a neziskové organizácie.

Princípy koncepcie

1. otvorenosť, zapájanie, a osobitná podpora mladým ľuďom s menšími príležitosťami, z rizikového prostredia a zo sociálne znevýhodnených komunít,
2. subsidiarita, decentralizácia, regionálna dostupnosť a lokálny dosah podporných mechanizmov,

3. aktívne demokratické občianstvo, participácia, prosociálnosť a zameranosť na komunitu,
4. spolupráca štátnej správy, samosprávy a vzdelávacích inštitúcií,
5. spätná väzba cieľovej skupiny,
6. pestrosť foriem (zážitkové učenie, sprevádzanie, tréning a pod.) a obsahu vzdelávania (rozvoj pedagogických a líderských zručností, projektový manažment, fungovanie organizácií, fundraising, a pod.), ktoré formujú deti a mládež na úrovni informácií, postojov a hodnôt.

Ciele koncepcie

1. Vytvárať podmienky a prostredie podporujúce rozvoj líderstva a rozvíjať líderské zručnosti u všetkých mladých ľudí prostredníctvom:

rozvoja prosociálnych aspektov líderstva a kľúčových zručností,

podpory aktívneho demokratického občianstva a záujmu o dianie v komunite,

osobitnej podpory mladým ľuďom s nadaním a mladým ľuďom s nedostatkom príležitostí.

2. Zvyšovať odbornosť dobrovoľných a profesionálnych pracovníkov s deťmi a mládežou,

prehodnotením možnosti kodifikovať minimálne štandardy práce s deťmi a mládežou a minimálne štandardy pre profesionálnych a dobrovoľných pracovníkov s deťmi a mládežou,

vypracovaním systému akreditácie programov vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou.

3. Vytvoriť systém podpory vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou a budovať kapacity pre ich vzdelávanie:

na úrovni školského systému, ako aj na úrovni neformálneho vzdelávania podporou špecializovaného tréningu a vzdelávania,

vytvorením finančného mechanizmu podpory,

podporou výmeny know-how v rámci Slovenska aj so zahraničím.

Systém vzdelávania mladých lídrov

Školský systém

V rámci základných a stredných škôl navrhujeme dve možnosti podpory rozvoja líderských zručností s využitím metód formálneho aj neformálneho vzdelávania.

Prvou z možností je medzipredmetový prístup, v rámci ktorého bude rozvoju líderských zručností venovaná pozornosť vo viacerých predmetoch. Dôležitým predpokladom tohto prístupu je kurikulárna transformácia, ktorá umožní školskej samospráve špecializáciu aj v tejto oblasti. V súčasnosti by nebolo vhodné centrálnne zavádzať nový predmet, novú dotáciu ani meniť učebné osnovy.

Druhou možnosťou, ktorá je podľa skúseností zo zahraničia dôležitejším predpokladom rozvoja líderských zručností, je vytváranie klímy, ktorá podporuje rozvoj zdravého sebavedomia a angažovanosti mladých ľudí v prospech druhých, podporuje participatívne myslenie, rozvoj líderských zručností a umožňuje im spolurozhodovať o otázkach, ktoré sa ich dotýkajú a zároveň realizovať aktivity pre spolužiakov. Takáto škola podporuje iniciatívu mladých ľudí pri riešení vlastných problémov a oceňuje žiakov, ktorí sa venujú dobrovoľníckym aktivitám v prospech komunity alebo práci s deťmi a mládežou. Okrem toho má škola možnosť uskutočňovať pre svojich študentov špecializované neformálne vzdelávanie a to aj formou projektov alebo v spolupráci s partnermi.

Model vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou v systéme neformálneho vzdelávania

Základnou vlastnosťou navrhovaného systému neformálneho vzdelávania je pluralita vzdelávacích modulov a inštitúcií, ktoré umožňujú jednotlivým organizáciám a vzdelávacím inštitúciám využívať špecifické moduly, ktoré sú typické pre danú organizáciu alebo zamerané na špecifické zručnosti či typ aktivít.

Národná vzdelávacia inštitúcia pre vzdelávanie mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou

Národná vzdelávacia inštitúcia pre vzdelávanie mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou (ďalej len „národná vzdelávacia inštitúcia“) bude ponúkať vzdelávanie v základných rámcoch a špecifické školenia súvisiace s prioritnými témami, ktoré vychádzajú z koncepcie politiky štátu vo vzťahu k deťom a mládeži. Hlavnou cieľovou skupinou by mali byť školitelia školiteľov, školitelia mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou. Inštitúcia bude ponúkať aj vzdelávacie aktivity priamo pre lídrov, najmä z malých obcí. Jednotlivé vzdelávacie moduly môžu na národnej úrovni realizovať aj iné inštitúcie a organizácie, ktoré môžu byť poverené aj realizáciou programov národnej vzdelávacej inštitúcie v súlade s platnými právnymi predpismi.

Medzi hlavné úlohy národnej vzdelávacej inštitúcie bude patriť tvorba školiacich modulov, školiace aktivity, tvorba metodických materiálov, správa informačného systému s databázou školiteľov, vzdelávacích inštitúcií a programov, metodická podpora tvorby koncepcií práce s deťmi a mládežou na úrovni samospráv, tvorba koncepčných materiálov pre oblasť práce s mládežou, medializácia a komunikácia cieľov koncepcie.

MŠ SR pri zriaďovaní národnej vzdelávacej inštitúcie zväží poverenie Iuventy, priamo riadenej organizácie MŠ SR touto úlohou, alebo ju vyberie na základe výberového konania.

Podrobnosti týkajúce sa personálneho, materiálneho a prevádzkového zabezpečenia určí MŠ SR osobitným dokumentom.

Akreditácia vzdelávacích programov

S cieľom zabezpečiť kvalitu vzdelávania mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou sa prehodnotí zriadenie akreditačnej komisie pre vzdelávanie v oblasti práce s deťmi a mládežou (ďalej len „akreditačná komisia“), ktorá stanoví podmienky pre akreditáciu vzdelávacích programov v súlade s minimálnymi štandardmi pre mládežníckeho lídra a pracovníka s deťmi a mládežou a zákonom stanovenými podmienkami. Jej úlohou bude tiež kontrola a hodnotenie kvality. Sekretariát akreditačnej komisie pre vzdelávanie v oblasti práce s deťmi a mládežou (ďalej len „sekretariát akreditačnej komisie“) sa zriadi v národnej vzdelávacej inštitúcii. Dôležitým aspektom jej fungovania bude nezávislosť, zapojenie cieľovej skupiny a odborníkov aj na regionálnej úrovni. Zavedeniu akreditácie bude predchádzať odborná a verejná diskusia s cieľom jednoznačne potvrdiť jej potrebu a navrhnúť konkrétnu formu.

Regionálne vzdelávanie

V súlade s princípom regionálnej dostupnosti a lokálneho dosahu podporných mechanizmov sa vzdelávanie mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou pre miestne subjekty pracujúce s deťmi a mládežou uskutočňuje na regionálnej úrovni.

Medzi poskytovateľov vzdelávania patria najmä regionálne centrá mládeže (CVČ v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávnych krajov), univerzity a iné akreditované vzdelávacie inštitúcie, občianske združenia, neziskové organizácie, centrá voľného času, fyzické a právnické osoby, ktoré ponúkajú vzdelávacie aktivity zamerané na vzdelávanie mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou. Tieto subjekty poskytujú vzdelávanie na miestnej, regionálnej aj národnej úrovni, pričom ponúkajú základné a špecifické moduly pre svojich členov, ako aj pre iné organizácie, ktoré sú špecifické pre vzdelávaciu organizáciu z pohľadu hodnôt a know-how.

Súčasťou systému je ďalšie vzdelávanie pracovníkov s deťmi a mládežou a pedagogických zamestnancov.

Uplatniteľnosť absolventov, možnosti mladých dobrovoľníkov sa profesionalizovať a uznávanie kvalifikácií

Cieľom systému je napomôcť priepustnosti medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním. Absolventi tak budú mať možnosť pracovať v občianskych združeniach, neziskových organizáciách, v centrách voľného času, v školských strediskách záujmovej činnosti, ale aj na úrovni koordinátorov politiky práce s deťmi a mládežou v obciach.

Z tohto dôvodu sa javí potreba uznať dobrovoľnícku prácu s deťmi a mládežou v rámci neformálneho vzdelávania, po doplnení vzdelávania v rámci akreditovaných vzdelávacích programov, ako v istej miere rovnocennú kvalifikáciu s pedagogickým vzdelaním určitého stupňa v prípade stanovenej praxe a splňania minimálnych štandardov pracovníka s deťmi a mládežou.

Samotná práca s deťmi a mládežou v súčasnosti nevyžaduje absolvovanie akreditovaných programov vzdelávania.

Zavedením systému vzniknú tri možnosti získania vzdelania pre prácu s deťmi a mládežou:

1. vysokoškolské vzdelanie pracovníkov s deťmi a mládežou prvého a druhého stupňa, ktoré zahŕňa najmä absolvovanie odborov pedagogického smeru, sociálnej práce, špeciálnej pedagogiky, psychológie a pod.,
2. stredoškolské vzdelanie pedagogického smeru alebo v oblasti sociálnej práce,
3. neformálne vzdelávanie v systéme vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou a uznanie informálneho vzdelávania v oblasti práce s deťmi a mládežou na základe definície štandardov pracovníka s deťmi a mládežou.

Financovanie vzdelávania

Podpora vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou bude zabezpečená prostredníctvom dotácií z kapitoly MŠ SR a predpokladá sa možnosť podpory vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou z Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“).

Informačný systém

Pre podporu vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou bude vytvorené fórum na centrálnej úrovni, ktoré umožní diskusie, prezentácie projektov a bude využívať internetový portál s dobrými príkladmi, databázou školiteľov a akreditovaných vzdelávacích inštitúcií a programov. Fórum bude spravované národnou vzdelávacou inštitúciou.

Úlohy – zabezpečenie cieľov

1. Finančne podporovať projekty vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže v spolupráci s riadiacim orgánom, resp. sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program Vzdelávanie

T: od roku 2007

Merateľný ukazovateľ:

počet pilotných a strategických projektov, projektov sieťovania a publicity a ich efektívnosť z pohľadu tvorby konkrétnych vzdelávacích projektov,

počet projektov a vzdelávacích inštitúcií týkajúcich sa vzdelávania a podpory mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou.

Finančné nároky a krytie:

- možnosť podpory z ESF

2. Vytvárať priestor pre mladých ľudí byť lídrami prostredníctvom podpory projektov mládežníckych iniciatív, participácie mladých ľudí na živote miest, obcí a regiónov, podporou debatných klubov, inkubátorov pre mladých lídrov, žiackych školských rád, študentských parlamentov a projektov rozvoja líderských zručností formou grantov najmä pre neformálne skupiny, občianske združenia, neziskové organizácie, samosprávy a centrá voľného času.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže v spolupráci s riadiacim orgánom, resp. sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program Vzdelávanie

T: od roku 2007

Merateľný ukazovateľ:

2.1 počet podporených projektov v súlade s podmienkami, ktoré vypracuje MŠ SR.

Finančné nároky a krytie:

- kapitola MŠ SR, odbor detí a mládeže
- možnosť podpory z ESF

3. Zadefinovať v legislatíve pojem pracovník s deťmi a mládežou a mládežnícky líder.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže

T: jún 2008

Merateľný ukazovateľ:

realizácia verejnej diskusie o zavedení pojmu mládežnícky pracovník a mládežnícky líder a prehodnotení súčasného systému pedagogických zamestnancov centier voľného času (november 2007),

definícia postavenia pracovníka s deťmi a mládežou v rámci návrhu zákona o mládeži (december 2007), bližšia špecifikácia odbornej spôsobilosti, podmienok získavania odbornej spôsobilosti,

kategórií odborníkov, obsahu a rozsahu vzdelávania vo vykonávacom predpise (jún 2008) a zosúladienie s návrhom zákona o postavení pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení (jún 2008).

Finančné nároky a krytie:

- 400 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže

4. Metodicky podporovať samosprávy v práci s deťmi a mládežou a v zriaďovaní pozície koordinátora politiky práce s deťmi a mládežou.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže

T: priebežne

Merateľný ukazovateľ:

vypracovanie vzdelávacích modulov pre pracovníkov samospráv zodpovedných za prácu s deťmi a mládežou s cieľom pripravovať ich pre podporu líderstva, participácie mladých ľudí a podpory práce s deťmi a mládežou (jún 2007),

každoročne vydať publikáciu dobrých príkladov (od novembra 2007),

organizovať cyklické vzdelávacie podujatia pre pracovníkov samospráv zodpovedných za prácu s deťmi a mládežou a mládežnícku politiku predovšetkým pre nových pracovníkov samospráv.

Finančné nároky a krytie:

- z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže
- možnosť podpory z ESF

5. Vypracovať systém uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania v oblasti práce s deťmi a mládežou s využitím skúseností mladých lídrov a mládežníckych lídrov, ktoré získali v procese svojej angažovanosti. Pri vypracovávaní zásad systému sa riadiť príslušnými rezolúciami a odporúčaniami EÚ.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže, odbor ďalšieho vzdelávania, sekcia vysokých škôl

T: december 2008

Merateľný ukazovateľ:

vypracovanie návrhu stratégie uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania v práci s deťmi a mládežou (ďalej len „stratégia uznávania“, december 2008),

určenie inštitúcie pre uznávanie neformálneho a informálneho vzdelávania (termín na základe schválenej stratégie uznávania).

Finančné nároky a krytie:

- 1 000 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže

6. Vypracovať a kodifikovať štandardy práce s deťmi a mládežou a minimálne štandardy pre odborníkov pre prácu s deťmi a mládežou.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže, odbor ďalšieho vzdelávania,

T: jún 2008

Merateľný ukazovateľ:

vypracovanie štandardov prostredníctvom komisie zriadenej zo zástupcov MŠ SR, školských zariadení, mládežníckych organizácií, univerzít a iných odborníkov.

Finančné nároky a krytie:

- 400 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže

7. Prehodnotiť vytvorenie systému akreditácie programov vzdelávania mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou pre účely financovania programov vzdelávania z prostriedkov štátneho rozpočtu a ESF na základe minimálnych štandardov práce s deťmi a mládežou a minimálnych štandardov pre odborníkov pre prácu s deťmi a mládežou.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže, odbor ďalšieho vzdelávania

T: január 2009

Merateľný ukazovateľ:

zapracovanie do návrhu zákona o mládeži (december 2007) a návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní (december 2007),

vytvorenie akreditačnej komisie zloženej zo zástupcov MŠ SR, Iuventy, školských zariadení, detských a mládežníckych organizácií, univerzít, samospráv a iných odborníkov (január 2009),

zriadenie sekretariátu akreditačnej komisie (od roku 2009, 1 zamestnanec – 12 x 20 tis. = 240 tis. Sk ročne).

Finančné nároky a krytie:

- 1 200 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže

8. Podporovať programy rozvoja líderských zručností v školskom systéme prostredníctvom metodologickej podpory.

Z: MŠ SR, sekcia regionálneho školstva v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom a metodicko-pedagogickými centrami

T: november 2009

Merateľný ukazovateľ:

pripraviť metodický materiál o rozvoji líderských zručností v škole a vydať ho v elektronickej podobe.

Finančné nároky a krytie:

- 400 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, sekcia regionálneho školstva

- možnosť podpory z ESF

9. Podporovať výskum práce s deťmi a mládežou a otázok spojených s líderstvom mladých ľudí.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže

T: od roku 2007

Merateľný ukazovateľ:

realizácia participatívneho prieskumu potrieb v cieľovej skupine (november 2007),
sledovanie regionálnych potrieb, prekážok angažovania, sledovanie efektivity nástrojov
aktivizovania mladých ľudí (priebežne),
zber dobrých príkladov (priebežne).

Finančné nároky a krytie:

- 500 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže v roku 2007
- Agentúra na podporu výskumu a vývoja
- možnosť podpory z ESF

10. Pripraviť metodický materiál o rozvoji líderských zručností v neformálnom vzdelávaní.

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže

T: december 2008

Merateľný ukazovateľ:

publikácia materiálu v elektronickej forme.

Finančné nároky a krytie:

- 200 tis. Sk z kapitoly MŠ SR, odbor detí a mládeže

11. Zriadiť národnú vzdelávaciu inštitúciu pre vzdelávanie mladých lídrov, mládežníckych lídrov a pracovníkov s deťmi a mládežou

Z: MŠ SR, odbor detí a mládeže

T: jún 2007

Merateľný ukazovateľ:

11.1 zriadenie národnej vzdelávacej inštitúcie.

Finančné nároky a krytie:

- kapitola MŠ SR, odbor detí a mládeže
- možnosť podpory z ESF
- vlastné financovanie

Príloha č. 1: Funkcionálna analýza mladého lídra, mládežníckeho lídra a pracovníka s deťmi a mládežou, kľúčové zručnosti

Mladý líder

Nevyhnutné predpoklady vodcovstva podľa Woyacha¹:

1. motivácia: povedomie a posilnenie
2. porozumieť vodcovstvu: rola a autenticita
3. skúsenosti s líderstvom: zručnosti a kompetencie
4. líderské kompetencie:
  - 4.1 formovanie vízií a cieľov,
  - 4.2 pomoc skupine pri rozhodovaní – hľadanie konsenzu,
  - 4.3 riešenie konfliktov – negociácia,
  - 4.4 motivovanie členov – odmeny,
  - 4.5 vytváranie základov pre podporu zvonku – vytváranie obrazu,
  - 4.6 vytváranie základov pre skupinovú silu – legitimita,
  - 4.7 priťahovanie podpory zvonku a ochrana skupiny – advokácia,
  - 4.8 získavanie podpory od iných skupín – budovanie koalícií.

Kľúčové zručnosti a kompetencie mladého lídra

- sebaaktualizácia
- komunikácia
- budovanie vzťahov

Kľúčové kompetencie podľa definície EÚ²

Z pohľadu koncepcie sú kľúčové najmä kompetencie:

Sociálne a občianske kompetencie

Vymedzenie pojmu: Tieto kompetencie – osobné, interpersonálne, interkultúrne, sociálne a občianske – pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť v spoločenskom a pracovnom živote, najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v prípadoch potrebných na riešenie konfliktov. Občianska kompetencia umožní jednotlivcom v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom živote založenom na poznaní sociálnych a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

---

¹ Podľa: Woyach, R.B.: Leadership in Civic Education. ERIC Digest. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education Bloomington IN, 1992, <http://www.ericdigests.org/1992-1/leadership.htm>

² Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady týkajúce sa kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie, máj 2006

Zmysel pre iniciatívu a podnikanie

Vymedzenie pojmu: Podnikanie sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa tvorivosť, inováciu a riskovanie, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosahovať ciele. To jednotlivcov podporuje nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku tým, že sú si vedomí súvislostí týkajúcich sa ich práce a dokážu sa zmocniť príležitostí. Je to základ pre konkrétnejšie zručnosti a vedomosti, ktoré jednotlivci potrebujú pri vytváraní spoločenských a obchodných činností.

Kultúrne povedomie a vyjadrovanie

Vymedzenie pojmu: Uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

Mládežnícky líder³ a pracovník s deťmi a mládežou⁴

Podľa Európskeho portfólia pre mládežníckych pracovníkov a mládežníckych lídrov⁵ patrí medzi ich funkcie:

1. posilňovať mladých ľudí,
2. rozvíjať relevantné príležitosti na učenie,
3. sprevádzať mladých ľudí v procese interkultúrneho učenia,
4. prispievať k rozvoju organizácie,
5. používať hodnotiace metódy.

Dôležitým predpokladom pre pracovníka s deťmi a mládežou a mládežníckeho lídra je schopnosť rozumieť procesu a kontextu sociálnej zmeny. Pri aktivitách s deťmi sa snaží meniť kontext a prinášať podnety. Má víziu a vníma svoju činnosť v širšom kontexte.

---

³ youth leader

⁴ youth worker

⁵ Podľa: Európske portfólio pre mládežníckych pracovníkov a mládežníckych lídrov
(http://www.coe.int/t/e/cultural_co-operation/youth/1._News/News/055_European_portfolio_NFE.asp)

Príloha č. 2: Model vzdelávania mladých lídrov a mládežníckych lídrov v systéme neformálneho vzdelávania

